

A KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ SÉRTETTEK MEGHALLGATÁSÁNAK BŰNÜLDÖZÉSI LEHETŐSÉGEI ÉS TAPASZTALATAI A RENDŐRSÉGI ELJÁRÁSOKBAN

1. Bevezetés

A rendőrségi eljárások tekintetében a sérülékeny csoportok, vagyis az új büntetőeljárással megjelenő különleges bánásmódot igénylő sértettek különös gondossággal kezeltek a bűnesetek felderítése, illetve megelőzése során. A bűncselekmény jellegére vagy a személyes jellemzőkre tekintettel a különleges bánásmódban részesítés során a terheltek védelmének, kíméletének elve jelenik meg, amelynek egyik módja például a rendőrségi eljárások során pszichológus szaktanácsadó bevonása.

A következőkben a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányságon országos szinten kiemelkedőnek tekinthető pszichológusi szaktanácsadói tevékenységet szeretném bemutatni és áttekinteni, elsősorban a 18. életév alattiak, fogyatékkal élők, illetve a szexuális jellegű bűncselekményekkel kapcsolatos rendőrségi eljárások fókuszával. Összefoglalásomban külön hangsúlyt képez a különleges bánásmódot igénylő sértettek meghallgató szobájának (korábban gyermek-meghallgató szoba) bemutatása, illetve a meghallgatások módszertani kérdéseinek részletes áttekintése is.

2. A különleges bánásmód

2018. július 1-jén lépett hatályba a büntető igazságszolgáltatás 2017. évi XC. törvénye a büntetőeljárásról (lásd: új Be.), amely a korábbi szabályozástól eltérően egy helyen részletezi a sérülékeny csoportokra (tanúk, sértettek) vonatkozó legfőbb szabályzókat (új Be. XIV. fejezet). A 81. § tartalmazza a különleges bánásmód megállapításának általános szabályait, mely kimondja, hogy az a természetes személy (sértett és tanú) tekinthető különleges bánásmódot igénylő személynek, aki a személyes jellemzői vagy az eljárás tárgyát képező bűncselekmény jellege és körülményei alapján akadályozott:

- a megértésben, a megértetésben,
- az törvényben meghatározott jogok gyakorlásában vagy kötelezettségek teljesítésében, illetve
- a büntetőeljárással való hatékony részvételében.

Különleges bánásmódot megalapozó körülmény lehet az érintett személy életkora, az érintett személy szellemi, fizikai, egészségi állapota, az eljárás tárgyát képező cselekmény kirívóan erőszakos jellege, illetve az érintett személynek a büntetőeljárással részt vevő más személyhez fűződő viszonya.

2.1. A különleges bánásmódot igénylő sértett

Külön döntés nélkül különleges bánásmódot igénylő személynek 82. § alapján az alábbi felsorolásban található személyek minősülnek:

- a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy,
- a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvényben meghatározott fogyatékos személy, és az is, aki ilyennek minősülhet, valamint
- a nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmény sértettje.

A különleges bánásmód körébe tartozó intézkedések tételes felsorolásában elsőként kiemelendő, hogy az eljáró hatóság az eljárási cselekmények tervezése és elvégzése során az érintett személyes igényeinek figyelembevételével jár el (85. § (1) bekezdés f) pont), és az érintett személy részvételét igénylő egyes eljárási cselekményeket haladéktalanul folytatja le. Ezen pont összhangban van az ENSZ gyermekjogi egyezményének azon alapelvével, miszerint a gyermekeket, vagyis minden 18. életévét be nem töltött személyt érintő eljárásokban a „gyermekek mindenekfelett álló érdekét” kell szem előtt tartani (1. táblázat).¹

1.	A gyermek mindenek felett álló érdekének elsődleges figyelembevétele.
2.	A tisztességes és egyenlő bánásmód garantálása mindenféle hátrányos megkülönböztetéstől mentesen.
3.	A vélemény szabad kifejtésének és meghallgatásának elősegítése.
4.	Védelmzés a bántalmazástól, kizsákmányolástól és az erőszaktól.
5.	Méltósággal és együttérzéssel történő kezelés.
6.	A jogi garanciák és védelem szavatolása minden eljárásban.
7.	A prevenció hangsúlyozása a fiatalkorúakra vonatkozó büntetőpolitikában.
8.	Legvégső esetben és a lehető legrövidebb ideig tartó szabadságtól való megfosztás alkalmazása.
9.	A gyermekjogi megközelítés érvényre juttatása minden jogalkalmazói eljárásban.

1. sz. táblázat: ENSZ gyermekjogi egyezmény

A személyes igények figyelembevétele tehát a különleges bánásmódot igénylő személyek esetében azt jelenti, hogy az eljárást a személy fokozott kíméletével kell lefolytatni.² Ezzel összhangban áll az az alapgondolat, hogy minél hamarabb történik meg a sértett esetében a bűncselekménnyel kapcsolatos meghallgatás, annál hamarabb indulhat

¹ Gyurkó Szilvia: Gyermekbarát igazságszolgáltatás. Kriminológiai tanulmányok 49. Budapest, 2012. 107-117. o.

² Malét-Szabó Erika: A gyermekkorúak kihallgatásának és a gyermekmeghallgató szobák használatának pszichológiája. Kriminológiai közlemények 74. Budapest, 2014. 215-224. o.

meg az események pszichés feldolgozása. Természetesen a felderítés hatékonysága is nagyban függ az idői kapu mértékétől, hiszen egy akut esemény kapcsán az emlékezetnek, illetve az emlékezeti torzító folyamatoknak igen nagy szerepe van. Itt lép be az eljárási folyamatok „libikóka-effektusa”, miszerint a bűnüldöző szerv haladéktalan és minél részletesebb, pontosabb információgyűjtése, illetve a különleges meghallgatottak mindenekfelett álló érdekének, kíméletének, védelmének figyelembevétele azonos hangsúllyal van jelen. A rendőrségi meghallgatások során ezen tényezőket és igényeket egyszerre szükséges figyelembe venni (2. táblázat).

A hosszan tartó, akár éveken át fennálló bántalmazási cselekmények esetében a hatósági meghallgatások értelmezése annyiban változik, hogy ezen esetekben valamifajta traumafeldolgozás, az azzal kapcsolatos megküzdés akár adaptív, akár kevésbé hatékony módon, de már megkezdődött. Ezekben az esetekben az emlékezeti folyamatok és érzelmi megélések dinamikája is sokszor más, mint az akut bűncselekmény esetében, ahol az emocionális intenzitásának amplitúdója széles skálán mozog. Az eseményekről való beszámolók során tapasztalható fokozott élményszerűség, de látható a szorongás debilizáló formája is, a sokk vagy a „freezing”, tehát a lefagyás jelensége is. Akut bűncselekmények esetében az emlékezetet inkább az epizodikus memória aspektusai jellemzik, tehát egy esemény személyes vonatkozásai, míg egy hosszan tartó abúzus kapcsán a forgatókönyv memória jelei mutatkoznak meg, tehát az események sztereotíp, tipikus mozzanatai.

Információ	Védelem
Minél hitelesebb információ megszerzése (élményszerűség, életszerűség).	A viktimizáció (elsődleges és másodlagos) megelőzése.
A történetek pontos feltérképezése, a kriminalisztika alapkérdéseinek megválaszolása (Mi? Hol? Mikor? Hogyan? Ki? Kivel? Miért?) a pszichés -, mentális állapot és életkor figyelembevételével.	Életkortól, nemtől független, szükségletekhez igazodó helyiség a lelki és fizikai biztonságérzet erősítésére.
Mi történt, történt-e egyáltalán bűncselekmény?	Pszichés, mentális állapotnak és életkornak megfelelő, érthető kérdések feltétele.
Ki tud még a történetekről?	A kihallgató értse a meghallgatott nyelvét, pszichés működését.
A személy élt-e már át hasonlót?	A kihallgató semleges, megértő reakciója, kommunikációja.
Történt-e befolyásolás (tudatos vagy tudattalan)?	Az eljárás a meghallgatott kíméletével folyjék.

2. sz. táblázat A különleges bánásmódot igénylő sértett, tanú rendőrségi meghallgatása során figyelembe vett szempontok

A különleges bánásmódot igénylő sértettek esetében az új Be. hangsúlyozza, hogy az érintett személy részvételét igénylő eljárási cselekményt úgy kell előkészíteni, hogy az megismétlés nélkül elvégezhető legyen (85. §, (1) bekezdés g) pont), tehát alapvető cél a meghallgatás egyszeri kivitelezése. Ahhoz, hogy egy bántalmazott személy esetében

kizárólag egy alkalommal kerülhessen sor például a rendőrségi eljárási cselekményre, a más rendőri eszközökkel történő hatékony információgyűjtés igen lényeges. Szükséges ezekben az esetekben például a bűncselekmény részleteit ismerő tanú, gondviselő, gyám vallomásának felvétele, osztályfőnöki jellemzés, gyermekvédelmi hatósági iratok, előzetes orvosi dokumentációk beszerzése, illetve friss (gyermek)nőgyógyászati, urológiai vizsgálatok elvégzése is. Így az irányelveknek megfelelően, gyermekkorú tanú meghallgatása csak abban az esetben történhet meg, ha vallomása olyan bizonyítékot tartalmaz, amely előreláthatóan mással nem pótolható (88. § (1) bekezdés a) pont).

A különleges bánásmódot igénylő sértett kímélete megjelenik a jogszabály azon pontjában is ahol biztosítani szükséges, hogy az érintett személy az eljárási cselekmény során, valamint az eljárási cselekmény helyszínén a büntetőeljárásban részt vevő más személlyel szükségtelenül ne találkozzon, különösen, ha a különleges bánásmódot e személyhez fűződő viszonya alapozza meg (85. §, (1) bekezdés h) pont). Ezen pont igyekszik a további traumatizáció, illetve befolyásolás, megfélemlítés jelenségét kiküszöbölni.

A fokozott védelem kiterjed az érintett személyek különleges bánásmódot megalapozó körülményekkel összefüggő személyes adataira, így különösen az egészségügyi adatokra (85. §, (1) bekezdés d) pont), illetve a büntetőeljárás lefolytatása során a magánélet kíméletére is (85. §, (1) bekezdés c) pont). Ennek támogatására (85. §, (2) bekezdés) a bíróság a különleges bánásmódot igénylő személy jogai gyakorlásának, kötelezettségei teljesítésének elősegítése és kímélete érdekében a tárgyalásról vagy annak meghatározott részéről a nyilvánosságot kizárhatja.

A különleges meghallgatást igénylő sértettek kapcsán lényeges pont (85. §, (1) bekezdés i) pont), hogy az eljárási cselekményt az erre szolgáló, vagy arra alkalmassá tett helyiségben kell elvégezni, feltéve, hogy az érintett személy jogai gyakorlásának, kötelezettségei teljesítésének elősegítése és kímélete más módon vagy más intézkedéssel nem biztosítható. Az eljáró hatóság kép- és hangfelvételt készíthet az érintett személy részvételét igénylő eljárási cselekményről (85. §, (1) bekezdés j) pont), illetve telekommunikációs eszköz útján biztosíthatja az érintett személy jelenlétét az eljárási cselekményen (85. §, (1) bekezdés k) pont).

A tizenegyedik életévét be nem töltött személy részvételét igénylő eljárási cselekmények esetén (88. §) ha az eljárási cselekmény eredményességét nem veszélyezteti, a nyomozás során a nyomozó hatóság biztosítja, hogy az eljárási cselekményt minden alkalommal ugyanazon személy végezze. Ezen esetekben a tanú szembesítése nem rendelhető el és az eljárási cselekmény helyszínén a terhelt és a védő személyesen nem lehet jelen.

A nemi élet szabadsága és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények esetében a jogszabály kiemeli (89. §, (1) bekezdés), hogy a nyomozó hatóságnak biztosítania szükséges, hogy a sértett részvételét igénylő eljárási cselekményt nemcsak hogy minden alkalommal ugyanazon, hanem a sértettel azonos nemű személy végezze, illetve a sértett jelenlétével zajló más eljárási cselekményen az eljáró nyomozó hatóság részéről a sértettel azonos nemű személynek is jelen kell lennie.

3. A különleges bánásmód körébe tartozó intézkedések a rendőrségi eljárásokban

A hatályos jogi szabályzással összefüggésben a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság pszichológiai szakterülete több évtizedes hagyomány útján aktívan támogatja

a bűnügyi szakterület munkáját a gyermekkorúak, fogyatékkal élők, vagy a fokozott traumatizációt átéltek sértettek, tanúk rendőrségi meghallgatása kapcsán. Míg korábban ezen feladatokat a főkapitányságon kialakított gyermekmeghallgató helyiségben végeztük megfelelve a 32/2011 (XI. 18) KIM rendeletnek (a Rendőrség nyomozóhatóságainál létesítendő gyermekmeghallgató szobák kialakításáról³), jelenleg ezt a tevékenységet a különleges meghallgatást igénylő sértettek meghallgató szobájában látjuk el rendőrségi pszichológus szaktanácsadó titulusban.

Az említett jogszabály a fentiekén túl rendelkezik arról (87 §), hogy a bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság a tizenharmadik életévét be nem töltött személy részvételét igénylő eljárási cselekmény esetén elrendelheti, hogy az eljárási cselekményen igazságügyi pszichológus szakértő is jelen legyen. Ezt kiegészítendő a (270. § (1) bekezdés) az ügyészség, a nyomozó hatóság, illetve a rendőrség belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerve, valamint a rendőrség terrorizmust elhárító szerve szaktanácsadó közreműködését is igénybe veheti, ha a bizonyítási eszközök felderítéséhez, felkutatásához, megszerzéséhez, összegyűjtéséhez vagy rögzítéséhez különleges szakismeret szükséges.

A különleges meghallgató szoba elhelyezésében és kialakításában is módosított a korábbi gyermekmeghallgató szoba kritériumaihoz képest, feltételeit a 34/2015. (XI. 10.) IM rendelet a tizennegyedik életévét be nem töltött terhelt vagy tanú, valamint a különleges bánásmódot igénylő sértett meghallgatására szolgáló rendőrségi helyiség kialakításáról és ellenőrzéséről tartalmazza. A rendelet kiemeli, hogy a tizennegyedik életévét be nem töltött terhelt vagy tanú, valamint a különleges bánásmódot igénylő sértett meghallgatására szolgáló helyiséget, tehát a különleges meghallgató szobát úgy kell kialakítani, berendezni, felszerelni, hogy az életkortól és nemtől függetlenül igazodjon a tizennegyedik életévét be nem töltött terhelt vagy tanú, illetve a különleges bánásmódot igénylő sértettek szükségleteihez, erősítse lelki és fizikai biztonságérzetüket. A különleges meghallgató szobában kép- és hangfelvétel készítésre és rögzítésére alkalmas technikai eszközöket biztosítani kell, illetve a különleges meghallgató szoba a rendeletben meghatározottaktól eltérő célra nem használható.

A korábbi gyermekmeghallgató helyiséghez képest a különleges meghallgató szoba megynkben az elvárásokhoz mérten naturalisabb, semlegesebb, külön játszósarkot tartalmaz, amely egy paravánnal elválasztható. Abban az esetben, ha szükség van a meghallgatott gyermekkel erőteljesebb szorongásoldásra, rapport kialakításra, erre lehetőség van az életkornak megfelelő játékok, eszközök bevonásával. Amikor az idegen helyzet keltette feszültség és szorongás oldódott annyira, hogy megkezdhető a meghallgatás, a játékterület lezárul, a gyermek a meghallgatóval szemben helyet foglal az asztalnál és a játszósarok „bezárul”, így hangsúlyozva a fantáziatévkenység befejezését és a rendőrségi meghallgatás komolyságát.

4. A különleges bánásmódot igénylő sértettek meghallgatása a rendőrségi eljárásokban

A különleges meghallgató szoba, csakúgy, mint a korábban kialakításra került gyermekmeghallgató helyiség fontos eszköz a különleges meghallgatást igénylő sértettek tekintetében, hiszen maximálisan igyekszik tükrözni a korábbi alapelveket (pl.: zavartalanág, biztonság, ismerőség biztosítása). Mindemellett azonban csupán egy eszköz,

³ Nagygyőr Csilla: A gyermekmeghallgató szobák alkalmazásának gyakorlati tapasztalati. Kriminológiai közlemények 74. Budapest, 2014. 209-213. o.

amely kizárólag jó szakember kezében éri el a valós célját. Ennek a célnak az elérése érdekében a korábban gyermekmeghallgatást, jelenleg a különleges bánásmódot igénylő sértettek meghallgatását végző bűnügyi állomány részére az ORFK Bűnügyi Főigazgatósága rendszeresítve minden évben képzéseket, oktatásokat, előadásokat szervez. Az oktatási tematikába fejlődéslelektani, kommunikációelméleti, kriminálpszichológiai, kihallgatás-taktikai elméleti és gyakorlati témák találhatóak meg, amelyek folyamatosan bővítésre kerülnek és a jogszabályi változásokat is követik, illetve a hazai és külföldi módszertanokat is tartalmazzák, bemutatják (pl.: Barnahus.modell; holland kihallgatás-technika). A megszerzett elméleti tudás gyakorlatba történő átültetését pszichológus szaktanácsadók és szakértők csoportja segíti - melynek én is tagja vagyok – tréningmódszerek és kompetencia-fejlesztő technikák alkalmazásával.

4.1. A különleges bánásmódot igénylő sértettek meghallgatásának folyamata pszichológus bevonásával

Rendőrségi alapellátó pszichológusként több, mint tíz éve veszek részt a Fejér megyei bűnügyi szakterület speciális (pl.: gyermekkorú, fogyatékkal élő, súlyosan traumatizált személy) meghallgatásaiban pszichológus szaktanácsadóként szóbeli felkérés alapján. Egyes esetekben akut, forrónyomos szolgálat alatt történt feljelentés során válik szükségessé a különleges meghallgatást igénylő sértettek vallomásának felvétele, más esetekben azonban az azonnalos reagálás nem szükségszerű. Az első esetben sokszor munkaidőn kívül történnek a bejelentések, a második esetben a meghallgatásokra előre egyeztetett időpontban lehet sort keríteni. Miután az ügyvel kapcsolatos összes, fellelhető információ összegyűjtése és áttekintése megtörtént és szükséges a különleges meghallgatást igénylő személy elmondásának felvétele, erre sor kerül a különleges meghallgató szobában kép- és hangfelvétel rögzítésével egyidejűleg.

1. lépés: Elhelyezkedés

Amennyiben nem indokolt a kezdeti fokozott szorongásoldás és rapport, tehát kapcsolat kialakítás a játszósarokban, a meghallgatott helyet foglal a meghallgatást vezetővel szemben az asztalnál. A kamera elhelyezése során hangsúlyos, hogy a személy verbális és non-verbális kommunikációját, különösen a gesztikulációját, mimikáját, testtartását is minőségében legyen képes rögzíteni. A meghallgatáson részt vesz/nek a hatóság részéről a meghallgatást végző hivatásos állományú rendőr/ök, pszichológus szaktanácsadó, illetve általában a meghallgatott segítőtje, például törvényes képviselője. Fontos szempont, hogy a segítő a meghallgatott háta mögött foglaljon helyet viszonylagos távolságban, hogy a meghallgatott elmondását az ő verbális és non-verbális reakciói ne befolyásolhassák. Például az az aggódó és dühös anya, akinek a kiskorú gyermekét valamilyen bűncselekmény éri és maga is feszült, mimikája negatív érzelmeket tükröz, esetlegesen sír, azt az üzenetet közvetíti gyermeke felé, hogy „a világon a legszörnyűbb dolog történt veled, én is ugyanolyan szörnyű dolgokat élek át, mint te és ez ellen nem lehet semmit sem tenni, ezzel nem lehet megbirkózni”. Ez a „jelöletlen üzenet” képes a gyermek részéről átélt eseményeket utólagosan is átszínezni, a történések elmondását nem tudatos módon ugyan, de jelentősen befolyásolni.

2. lépés: Bemutatkozás

A meghallgatás kezdetén fontos lépés a jelenlévők bemutatása, illetve a meghallgatott formális bemutatkozása is. A kérdések ekkor arra vonatkozhatnak, hogy az illetőt hogy hívják, hol lakik, mikor született, ezáltal a meghallgató, különösen a pszichológus szaktanácsadó rögtön visszajelzést kaphat a személy mentális és pszichés állapotáról, életkori sajátosságairól (pl.: idő- és helyfogalom kialakultsága, IQ).

A helyiség bemutatása a meghallgatott biztonságérzetét növelheti azáltal, hogy hangsúlyozott, hogy a meghallgatás zavartalan körülmények között történik, tehát fontos, hogy ne csengjen a telefon, vagy ne nyisson be illetéktelen személy a szobába.

A jogok és kötelezettségek ismertetésekor szükséges kitérni a felvételkészítés miéértjére, a „nem tudom”, „nem emlékszem” válaszok és visszakerdezés lehetőségére, a szünet lehetőségére, illetve az igazmondás kötelezettségére. Ennél a pontnál, tehát a valóságpróba szakaszában egyszerű kérdések és igen-nem állítások segítségével elkülöníthető, hogy mi a valóságos és mi feltételezés, fantázia vagy kitaláció. Például: Fehér cipő van rajtam? (igen; nem; nem értem; nem tudom lehetősége) vagy Tudod, hogy hogy hívják a macskámat? (találgatás, tévedés értelmezése).

3. Rapport építés – semleges téma

A rapport, tehát a munkakapcsolat kialakítása két ismeretlen személy között ebben a szakaszban kap igazán szerepet, melyet nem fenyegető, semleges témák fókuszával lehet segíteni (pl.: hobby, sport, iskola, család). Fontos, hogy a beszélgetés témája ne legyen elektromos játék, sem film, vagy könyv tartalma, mivel ez beindíthatja a konfabulációs-, fantázia-tendenciákat (akárcsak a játszósarokból történő vallomástétel). A szakasz célja a kiskorú szoktatása, szocializációja a beszélgetési technikához, illetve a folyamatos elbeszélésre történő ösztönzés (pl.: Szeretnélek megismerni téged!, Beszélj arról, amit szeretsz csinálni!). Természetesen ez akkor működhet, ha a meghallgató hagyja beszélni a személyt egy olyan témáról, ami neki tetszik, eközben pedig folyamatosan pozitív megerősítést közvetít (pl.: csend, hűmmögés, szavak megisméltése, Mondd!, Figyelek!). Vigyázni szükséges azonban, hogy ne kössünk ki rögtön az elején a kihallgatás tényeinél!

4. Próbainterjú – az epizódikus memória használata

A próbainterjú során egy ismert, semleges téma átbeszélése mentén kerül elkülönítésre az epizódikus, illetve a forgatókönyv memória működése. Például a szabadidős tevékenység részletezése kapcsán az alábbi kérdések hangozhatnak el: Mi mindent csinálsz a szabadidődben?, Mesélj nekem a fociról, az edzésekről, a versenyről!, Mikor volt a legutóbbi edzés? Mesélj róla!. Így az általános emlékek felidézése a speciális emléknymok aktivációjára vált, mely kapcsán fontos kitérni a legutóbbi alkalom, illetve a legelső alkalom történéseire is. Ezen alkalmak részletezése a szegmentálás technikájával történik, tehát az eseményeket „tól...ig...” szakaszokra bontjuk. Mikor volt a legutóbbi alkalom?, Mondj el mindent erről az alkalomról! Mondj el mindent attól a ponttól, hogy..., addig, hogy.... Most onnantól mondd el, mi történt, hogy..., addig a pontig, hogy....; Mikor volt a legelső alkalom?, Mondj el mindent erről az alkalomról! Mondj el mindent attól a ponttól, hogy..., addig, hogy..., Most onnantól mondd el, mi történt, hogy..., addig a pontig, hogy....

5. Önálló, összefüggő elbeszélés

Amennyiben a beszélgetési technikára történő szocializációra (pl.: szegmentáció) kellő hangsúlyt és időt fordított a meghallgató, a begyakorolt technikával a kihallgató személy „meghívja” (felkéri) a kiskorút, hogy beszéljen a történekekről. Például: A nyomozás anyagából megtudtam, hogy történt veled valami. Ha ez így van, akkor azt tőled szeretném hallani. Most rád fogok figyelni..., Mondj el nekem mindent arról, hogy.... Lényeges, hogy a meghallgatott önállóan, megszakítás nélkül élhessen a szabad elbeszélés lehetőségével, és a meghallgató figyeljen, hallgasson és jegyezze le az esetleges kérdéseit, fontosabb pontokat. Az elbeszélés rögzítésére segítség lehet, ha a nyomozó hatóság részéről jelen van egy jegyzőkönyvet rögzítő rendőr, így a meghallgató kizárólagosan a meghallgatottra figyelhet. Hangsúlyos a szuggesztív kérdések elkerülésére, illetve az elmondottak esetleges pontosítása, esetlegesen az érzelmileg megterhelő témák esetén a meghallgatás újraértelmezése, a szorongás oldása. Most a rendőrségen vagy. Nem azért vagy itt, mert valami rosszat tettél, hanem mert talán veled történt valami rossz..., Csak te tudhatod, tehát figyelek a mondanivalódra., Gondolkozz nyugodtan, amíg csak akarsz....

6. Az események vizsgálata, kikérdezés (szegmentálás)

A szabad elbeszélést követően az események pontosítására, az érdemi információk részletezésére nyitott végű, fókuszált kérdések használandóak. Azt mondtad, hogy...történt. Pontosan hol? Mondj el mindent róla. És azután mi történt? Beszélj még róla. Hogyan kezdődött? Mondd el az elejétől, addig a pontig, hogy...

7. Szünet/összegzés

Amennyiben szükséges, az események részletes elmondását követően lehetőség van a személy pihentetésére, szünet tartására, amikor a meghallgatónak is lehetősége nyílik az ügy részleteivel kapcsolatos konzultációra, az elmondottak végiggondolására.

8. Információk a feltárásról

Az események felderítése kapcsán szükséges információkat nyerni azokról a személyekről is, akiknek van érdemi információjuk az ügyrel összefüggésben. Beszéltél valakinek erről?, Tudja még valaki, hogy mi történt veled?, Mások hogyan tudták ezt meg?

9. Zárás

A meghallgatás végén szükséges visszajelzést adni a meghallgatott együttműködéséről és meghallgatás folyamatáról, lényeges a beszélgetést és nem annak tartalmát megköszönni. *Nagyon sok mindent elmondtál, köszönöm a segítséged., Van még valami, amit el szeretnél mondani?, Van még valami, amit szeretnél tőlem megkérdezni?*

10. Levezetés, elköszönés

A beszélgetés levezetését a kezdeti metódushoz hasonlóan semleges témával zárjuk, majd kikísérjük a meghallgatottat. Végezetül a meghallgatást követően a pszichológus szaktanácsadó szaktanácsadói véleményt készít, amelyben összefoglalja a meghallgatáson tapasztaltakat, értékeli a meghallgatott személy fizikai, mentális, pszichés állapotát, viselkedését, magatartását, kommunikációs jegyeit, külön a verbális, külön a non-verbális tényezőket, vizsgálja az elmondás élmény-, életszerűségét, értelmezi az esetleges traumatizációs jeleket, vagy azok hiányát, kitér a befolyásolás, befolyásoltság kérdésére, az ügy terheltjével való kapcsolatra, kötődésre, illetve javaslatokat, intervenciókat fogalmaz

meg a különleges meghallgatottra, illetve a vele kapcsolatos eljárásra (pl.: áldozatsegítés, szakellátó rendszerbe irányítás).

5. Összefoglalás

A sérülékeny csoportok részvétele a büntetőeljárás folyamatában egyrészt speciális feltételekhez kötött, másrészt pedig különleges bánásmódot igényel. Ezen fogalom vizsgálata kapcsán a különleges bánásmódot igénylő sértettek rendőrségi eljárásokban való részvételét számos módon lehet segíteni, ennek egyik támogatója lehet a pszichológia tudományága, melynek térnyerését és lehetőségeit fontosnak tartom minél több fórumon bemutatni, ezt a célt szolgálja a fentiekben részletezett tanulmányom.